No. 234. 1837

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk
Nieuws- Blad.

Dingsdag 3 October.

De GEDEPUTEERDE STATEN der PROVINCIE *NOORD-BRABAND*, in aanmerking nemende dat de stipte naleving der wet van den 1sten Maart 1815 (*Staatsblad n° 24*), betreffende de viering der dagen aan de openbare Christelijke Godsdienst toegewijd, hier en daar te wenschen overlaat, en dat het ook er voor moet gehouden worden, dat de overtredingen dier wet niet altoos bij proces-verbaal geconstateerd en ter kennisse van de Officieren van Justitie gebragt worden;

Mede overwegende, dat het nuttig kan zijn, de bepalingen van die wet aan de ingezetenen te herinneren,

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. De Stedelijke en Plaatselijke Besturen dezer Provincie aan te schrijven, om na de ontvangst dezes de ingezetenen hunner Gemeenten aan de bepalingen der voorschreven wet te herinneren, en die herinnering *jaarlijks op den eersten Zondag in de maand Mei te herhalen;* wordende zij tevens ernstig aangemaand, om nadrukkelijk de hand te houden en door hunne onderhoorige Ambtenaren van Policie te doen houden, aan de bepalingen van die wet; alsmede om elke overtreding derzelve bij proces-verbaal te constateren, en dat proces-verbaal, ten fine van vervolging, op te zenden aan den Officier van Justitie bij de Regtbank in het Arrondissement, waaronder hunne Stad of Gemeente behoort.

2°. De heeren Kommissarissen in de Distrikten uit te noodigen, om van hunne zijde er op te letten, dat de Besturen der Gemeenten in hunne Distrikten, derzelver verpligting ten deze zorgvuldig naleven, en om deze Vergadering bekend te maken met desoodanigen, die, onverhoopt, hierin achterlijk mogten blijven.

3°. De Kapitein, kommanderende de kompagnie Marechaussee in deze Provincie, almede uit te noodigen, om aan zijne onderhoorige Brigades aan te bevelen, dat ook zij een waakzaam oog houden op de naleving van de meergemelde wet, en de bevondene overtredingen constaterende, die almede ter kennisse van de Officieren van Justitie brengen.

Gelasten voorts, dat deze in het *Provinciaal Blad* en in de binnen deze Provincie uitkomende Nieuwspapieren zal worden geinsereerd.

's HERTOGENBOSCH, den 26. September 1837.

De Gedeputeerde Staten voornoemd,
B^on. VAN DEN BOGAERDE.
Ter ordonnantie van dezelven,
F. X. VERHEYEN.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der STAD *BREDA*, brengen bij deze ter kennisse der Ingezetenen, dat door den Stedelijken Raad is opgemaakt, de uitslag der stemming van de stemgeregtigde Burgers, ter vervulling der *buitengewone vacature*, welke, door het overlijden in 1836, van den Heer P. C. HESSELS, in het stedelijk *Kiezers Kollegie* is ontstaan, en dat uit het Proces-Verbaal dier stemming is gebleken, dat in diens plaatse is verkozen de Heer F. J. A. BOGAERTS, welke mitsdien bij opvolging in gedacht Kollegie tot 1845 zal zitting hebben.

BREDA, den 2. *October* 1837.

DE ROY, vt.
Ter ordonnantie van dezelven,
De Secretaris der Stad,
H. W. SCHAUIKES.

Frankrijk.

PARIJS, den 30sten September.

Laatstleden woensdag hebben de troepen in het kamp van Compiegne voor den koning groote manoeuvres uitgevoerd, welke onder anderen door een aantal vreemde officieren werden bijgewoond. Des avonds ontving de koning op het kasteel van Compiegne, de [illegible]. De [illegible] werden buitengewoon [illegible]. Z. M. wordt spoedig aldaar terug verwacht.

— Het ministerieel morgenblad kondigt heden bepaald aan, dat de ordonnantie tot ontbinding der kamer moet verschijnen en dat de algemeene verkiezingen op den 4den November zijn bepaald. Tevens verzekert hetzelve dat de lijst der nieuwe pairs te gelijk met de ordonnantie van ontbinding zou openbaar gemaakt worden. Deze zou meer dan veertig namen behelzen, waaronder die van de heeren *Bignon*, *Humann*, *Odier*, *C. Perier de Schonen*, *Ch. Dupin*, *Bastiène*, *Pelet* de la Lozère, en andere leden van de kamer van afgevaardigden; de generaals *Tiburce Sebastiani*, *Dariule Castellane*, *de Préval* en *Petit*, het lid van de Akademie der wetenschappen *Poisson*, de gezant in Belgie, *Serrurier*, enz.

— Heden behelst het *Charte* een artikel, waarin het herhaalt hetgeen reeds door een ander ministerieel blad gezegd werd, dat de graaf *Gonfalieri* ten gevolge der onlusten te Milaan, ter dood veroordeeld, gedeeltelijk door de tusschenkomst van den koning en de koningin verzachting van straf en eindelijk bevrijding verwierf, onder beding dat hij nimmer in Frankrijk mogt komen; weshalve het gouvernement niet anders kon, zonder de eer en welvoegelijkheid te kwetsen, dan den graaf het verblijf op het fransch gebied te ontzeggen. *Gonfalieri*, van zijn kant, spreekt in de dagbladen tegen hetgeen door dezelve op zijne rekening gezegd is, en verzekert, dat noch hij, noch zijne medelotgenooten, bij hunne verbanning, zich tot iets verbonden hebben. Het schijnt overigens, dat hij wel degelijk bevel heeft bekomen, om de hoofdstad binnen 24 uren te verlaten.

— In de voorstad St. Germain hebben heden, bij gelegenheid der meerderjarigheid van den hertog *van Bordeaux*, vele feesten plaats.

— Te Rijssel heeft men aan den generaal *de Rigny*, door den togt van Constantine en zijn proces algemeen bekend geworden, bij gelegenheid van zijn vertrek van daar, een prachtig feestmaal aangeboden.

— De heeren *Odillon Barrot* en *Arago* zijn van hunne reis naar Belgie en Holland weder teruggekeerd.

— Men zegt dat de abt *de Lamennais*, die zich thans in Bourgogne ophoudt en daar de laatste hand aan een groot werk legt, bij zijne terugkomst te Parijs op nieuw aan de redactie van het dagblad *le Monde* zal deel nemen.

— Men wil dat de generaal *Damremont* van wege het bestuur in last bekomen had om den 17den of 18den dezer naar Constantine op te trekken, van welke plaats hij slechts twee dagreizen verwijderd was. De generaal zou echter door de gevallen regenbuijen verhinderd zijn geworden, om aan den ministerielen last te voldoen. Thans meldt men, dat de minister van oorlog bij de jongst verzondene depeches het bevel tot vertrek heeft doen herhalen, en de troepen derhalve waarschijnlijk gisteren of heden zullen zijn op marsch gegaan, om den 1sten of 2den voor de stad te verschijnen. Veel is er gezegd over de te Constantine gemaakte versterkingen, en onzeker is men van welken aard die zijn. Indien het waar is, dat de stad naar de kunst, door hulp van Europesche officieren, in eene vesting is herschapen, dat men glacis voor de muren heeft opgeworpen, enz., dan konden onze troepen wel een geruimen tijd worden opgehouden; maar indien de gedane arbeid zich bepaalt tot het doen springen van eene brug, tot het toemetselen van eene poort, en dergelijke, dan rekent men binnen weinige dagen van de stad te zullen kunnen meester zijn. Met belangstelling wordt de uitslag te gemoet gezien.

— Gisteren werd van gouvernementswege de volgende telegraphische depeche betrekkelijk Spanje bekend gemaakt:

» Bayonne, den 27. September, ten 11½ ure.

» Het gevecht van den 19den is belangrijker geweest dan men aanvankelijk gedacht had. De Pretendent trekt met overhaasting terug. Een korps van 6000 man, afgezonderd van het leger, is in de omstreken van Sacedon, door *Oraa* ontmoet geworden en door hem verstrooid. Deze generaal vervolgt die divisie naar het zuiden. Deszelfs hoofdkwartier was eergisteren te Huerte.

» *Espartero* schrijft uit Fuentes, dat hij voort zal gaan, met het gros van het oproerige leger te volgen, hetwelk in wanorde in de rigting van Trillo terugtrekt. Er komen voortdurend deserteurs aan, en de openbare geest der bewoners schijnt, ten behoeve der constitutionele zaak, aangevuurd te zijn.

» Gisteren hebben te Madrid de verkiezingen een aanvang genomen, en worden met de grootste bedaardheid voortgezet. »

Na de mededeeling dezer depeche, geeft het *Journal des Débats* de volgende toelichtingen;

» De in deze depeche vermelde plaatsen zijn op weinigen afstand ten oosten van Guadalaxara gelegen. Trillo ligt op den Opper-

Taag. Dus trekt het karlistische leger, zoo als wij dit reeds hebben aangetoond, naar het gebergte van Neder-Arragon terug; alwaar het fort Cantavieja hetzelve tot wapenplaats en steun verstrekt. Men kan de generaals der koningin niet dan geluk wenschen met den ijver hunner vervolging, en wenschen, dat zij voort zullen gaan met den vijand kort op de hielen te volgen; doch vroegere ondervinding doet vreezen, dat die ijver zal ophouden, zoodra het karlistische leger wederom stelling zal genomen hebben in de streek, over welke men hetzelve reeds zoo lang meester laat."

Heden zijn de volgende depeches van regeringswege bekend geworden:

» Bordeaux, 29 September.

» In den nacht van den 20sten had de pretendent Brihuega verlaten, zich op Trillo rigtende. *Espartero*, die hem van nabij volgt, was den 21sten te Fuentes. Bij het gevecht van den 19den heeft de vijand, behalve een groot getal gesneuvelden en gekwetsten, 230 gevangenen, waaronder 11 officieren en meer dan 500 deserteurs, verloren. De brigadier *Miranda*, het hoofd der karlistische ruiterij, is gesneuveld. *Cabrera* had zich met 6000 man van den pretendent gescheiden, en nam met overhaasting de rigting van Cuença, vervolgd wordende door *Oraa*, die 200 man van hem had gevangen genomen."

» Bajonne, 26 September.

» Den 23sten heeft te Pampeluna, ten gevolge van wanbetaling der soldij, nieuwe muiterij plaats gehad, onder het 4de regiment ligte troepen, alsmede onder de scherpschutters, waarvan een gedeelte is ontbonden geworden. In weerwil dier ordeloosheid, is er in den staat van het garnizoen, hetwelk geheel aan zich zelf is overgelaten, niets veranderd.

» De kommandant van het vreemden-legioen, met de zaak zeer verlegen en het overschot van zijn korps niet in Pampeluna kunnende laten, zal te Ronceveaux, digt bij onze grenzen, stelling nemen."

» Bayonne, 29 September.

» *Madrid den 26sten.* — Den 22sten heeft *Oraa* het karlistisch korps, dat hij vervolgde, nabij Cuença achterhaald, hetzelve geslagen en 900 gevangenen bekomen.

» Den 24sten heeft de generaal *Carondelet*, na een moorddadig gevecht, *Zariateguy* genoodzaakt Valladolid te ontruimen, en deszelfs kasteel bevrijd, dat belegerd werd sedert . . . . (*afgebroken door de duisternis*).

— De bijzondere berigten uit de Spaansche hoofdstad gaan tot den 23sten dezer. Het bestuur spande al zijne krachten in, om de schatkist door de inning der opgelegde belastingen weder eenigzins te vullen. Den generaal *Isidore* was de taak opgedragen om de gelden binnen te krijgen, en hij ging daarin naar krijgsmansmanier te werk. De hertog *van Infantado* was onder anderen met 15,000 duros (75,000 fr.) bezwaard. Degenen die in gebreke bleven, werden in de gevangenis geworpen. Door zulke gewelddadige maatregelen, was het gelukt in de gedeeltelijke betaling van de soldij der troepen te voorzien.

De tien kies-kollegien van de hoofdstad hadden zich den 22sten vereenigd. Naar de zamenstelling der bureaux te oordeelen, mogt men zich beloven dat de gematigde partij de overhand zoude behouden. Slechts in drie collegien had men mannen van bekende overdrevene beginselen gekozen. Hoe weinig deel er intusschen door het algemeen aan deze verkiezingen genomen werd, mogt daaruit blijken, dat van de 500 kiesers in een collegie er 56 waren opgekomen. Het collegie hetwelk den heer *Mendizabal* gekozen had, was uit slechts 12 leden zamengesteld. Men kan hieruit opmaken, hoe weinig de gedane keuzen gezegd kunnen worden de keuzen van het volk te zijn.

Men verheugde zich te Madrid zeer over den aftogt van het karlistisch leger, en het ontbrak nu niet aan verspreide tijdingen van vervolging en overwinningen door *Espartero* behaald. Gezegde aftogt had ook eenigzins gunstig op de beurs gewerkt.

De tijdingen van de grenzen houden niet veel bijzonders. Men beklaagt zich te Bayonne, dat alleen de diplomatieke koeriers het voorregt schijnen te hebben van den afstand tusschen Madrid en de grenzen ongehinderd te kunnen afleggen. — De karlistische generaal *Garcia* had den 21sten het garnizoen van Azagra verrast en 200 man gevangen gemaakt. Vervolgens was hij op Geralta getrokken, waarvan het garnizoen zich in het fort had opgesloten.

— Ter beurs van heden was eenige rijzing in de binnenlandsche fondsen merkbaar, welke echter alleen aan plaatselijke omstandigheden was toe te schrijven; ook in de Spaansche fondsen was eenige verlevendiging merkbaar, ten gevolge der jongste berigten uit Spanje; dezelve was echter van weinig belang. De fondsnotering was heden (30 *September*): 5 pCt. 108,30; 3 pCt. 79,65; Nap. 98,20; Sp. Ardoin 20⅞; Passive 4⅝; Rom. L. 101.

Duitschland.

Frankfort, den 29sten September.

Te Berlijn heeft den 23sten dezer de plegtige begrafenis van den hertog *Karel* van Mecklenburg Strelitz, die den rang van generaal der infanterie bij het Pruissische leger bekleedde en over de Pruissische garde bevel voerde, plaats gehad. Daar Z. M. bevolen had dat deze begrafenis met alle die eerbewijzen zou plaats hebben, welke bij de begrafenis van eenen veldmaarschalk worden in acht genomen, werd de lijkstoet door de te Berlijn aanwezige koninklijke prinsen, de ministers en vele aanzienlijken, benevens door een groot gedeelte der bezetting, gevolgd. Bij de lijkdienst die in de Domkerk gehouden werd, waren ook de pruissische prinsessen tegenwoordig. — In alle stilte, is, op verzoek van den overledene, het lijk van den Hertog des nachts naar Mirow, in het Mecklenburgsche, vervoerd, alwaar het in den grafkelder van zijn vorstelijk geslacht is bijgezet. Op bevel des konings heeft het leger voor den tijd van acht dagen den rouw over den dood des hertogen aangenomen. Men meende te Berlijn dat prins *Wilhelm*, zoon des konings, den overleden en algemeen als bekwaam en regtschapen erkenden hertog in het bevelhebberschap over de garde zou opvolgen; terwijl als zijn opvolger in het voorzitterschap van den staatsraad de generaal der infanterie, baron *von Müffling* genoemd wordt.

— Volgens de jongste officiele opgave, zijnde die van den 26sten, waren te Berlijn in het laatste etmaal 37 personen aan de cholera gestorven, en was het aantal nieuw bijgekomen zieken zeer gering. Dezelve neemt dus eenigzins af. — Het geneeskundig bestuur te Berlijn heeft zich in de noodzakelijkheid gebragt gezien om het algemeen in die hoofdstad verspreide gerucht, dat de pest in het ziekenhuis *la Charité* uitgebroken was, regtstreeks tegen te spreken.

— Naar de Hanoversche Courant verzekert, zou het voorbeeld der bewoners van het Zillerthal wier verhuizing naar Silezie onlangs gemeld is, eenige andere protestantische gemeenten in Tyrol aangemoedigd hebben om hetzelve te volgen. — Onder de genoemde dalbewoners had, ten gevolge van hun verschil van gevoelen met de roomsch katholijke geestelijken, sedert 1827 geene huwelijks-inzegeningen [illegible] plaats hebben, op grond waarvan de genoemde courant [illegible] zoodra zij in Silezie gevestigd zullen zijn, verscheidene huwelijken onder hen gesloten zullen worden.

Terwijl van den eenen kant deze lieden tot vrije uitoefening hunner godsdienst zich naar Silezie begeven, schijnt het dat een aantal andere protestanten uit dat rijk naar buitenslands zullen verhuizen, omdat zij zich niet met de door den koning van Pruissen ingevoerde unie kunnen vereenigen.

— De pruissische regering heeft eenige nadere verordeningen doen bekend maken omtrent de censuur van boeken, vlugschriften en dagbladen, waarbij deze toegelicht en versterkt wordt.

— Eenige dagen geleden is de gemalin van vorst *Metternich* te Weenen, gelukkig van eenen zoon bevallen.

— Men schrijft van de italiaansche grenzen, dat het legerkamp onder den veldmaarschalk *Radesky*, hetwelk men meende, dat wegens de *cholera* afgezegd was, waarschijnlijk nog voortgang zou hebben. Hetzelve zou uitsluitend uit Hongaarsche regementen bestaan, die de schoonste militaire houding hebben. Reeds waren onderscheidene vreemde officieren te Milaan aangekomen, ter bijwoning van de manoeuvers. — De *cholera* neemt overal in Noordelijk Italie af. Men spreekt er dan ook weinig van, maar beklaagt zich alleen over de afsluitingsmaatregelen. — Aangaande de Spaansche aangelegenheden was weinig nieuws bekend. Algemeen hield men zich overtuigd, dat de worstelingen tusschen de christinos en karlisten tot geen resultaat zouden leiden, daar zij beiden even sterk, of liever te zwak zijn, om iets beslissends te kunnen uitwerken. Meerdere kracht schreef men aan de partij der beweging toe, welke zich nu wel [illegible], om te zien waartoe de strijd [illegible] partijen leiden zou, doch die, naar het gevoelen van velen, onverwacht zou optreden, en zich, althans voor eenen tijd, van het gezag zou meester maken.

— Te Rome had men, volgens een berigt van den 16den dezer, uit Fermo de tijding ontvangen van het overlijden van den kardinaal *Caesar Brancadoro*, aartsbisschop der genoemde stad. De dood van dezen edelen man, die thans de oudste kardinaal was, werd zeer betreurd. Hij had den ouderdom van bijkans 82 jaren bereikt. Als zijn opvolger werd genoemd monsignore *Ferretti*, genoemd bisschop van Montefrascone. Den 10den was te Rome [illegible]

een langdurig lijden, in den ouderdom van 26 jaren, overleden de prinses *Maria Gabriellla d'Arsoli*, geboren prinses *van Savoyen-Carignan*. — De cholera bleef te Rome verminderen; in de laatste dagen waren evenwel nog tusschen de 30 en 40 personen aan die ziekte overleden, en waren er nog 15 à 1600 personen onder behandeling. Men heeft opgemerkt, dat twee derde der aan de cholera gestorvenen, vrouwen geweest zijn, en wel meest zwangere of kraamvrouwen.

Nederlanden.

BREDA, den 2den October.

HH. KK. HH. de Prins en Prinses *van Oranje* zijn, met Hoogstderzelver kinderen Prins *Alexander* en Prinses *Sophie*, zaturdag middag van Soestdijk te 's Gravenhage aangekomen.

— Z. K. H. de Erfprins *van Oranje*, is in den vroegen morgen van den 26sten September te Stuttgart aangekomen, alwaar Hoogstdezelve aan het Hof van den Koning van Wurtemberg een bezoek zou geven.

— Bij besluit van den 30sten September 1837, is de Staatsraad, jonkheer *G. Beelaerts van Blokland*, tot dus verre, *ad interim*, belast met de directie van het departement van Finantien, — benoemd tot Minister van dat departement.

— In de *Staats Courant* van heden leest men:

» De Nederlandsche gezant aan het Weener Hof, baron *Mollerus*, heeft de eer gehad in een bijzonder aan hem verleend gehoor, aan Zijne Majesteit den Keizer van Oostenrijk, namens den Koning, te overhandigen, het grootkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw, als een nieuw onderpand der tusschen de beide Souvereinen gevestigde betrekkingen van vriendschap en van de bijzondere hoogachting welke door den Koning aan Zijne Keizerlijke en Koninklijke Apostolische Majesteit wordt toegedragen."

— Uit Utrecht schrijft men van den 30sten September: » Op den 26sten dezer is aan de gewezene St. Paulus-Abdij alhier, welke voor een Paleis van Justitie wordt ingerigt, de eerste steen gelegd. Deze gedenkwaardige gebeurtenis had plaats door Z. Exc. den Staatsraad Gouverneur der Provincie, in tegenwoordigheid van eene Commissie der H. H. Gedeputeerde Staten, zijnde de heeren baron *W. R. van Heeckeren van Brandsenburg* en Mr. *J. de Kock*, griffier der Staten, en van den heer *Kram*, architect, terwijl de werklieden in de nabijheid waren geschaard. Alles was tot deze plegtigheid door den aannemer *D. de Leur* voorbereid, die deze gedenkwaardige plaats, met nationale vlaggen, bloemen en guirlanden had laten versieren. Deze gebeurtenis, welker belangrijkheid door den Gouverneur met weinige doch krachtvolle woorden werd aangeduid, zal een blijvenden indruk nalaten."

— In den nacht van 29 op 30 September ll. is te Amersfoort brand ontstaan, in de werkplaats van den molenmaker *Sladenburg*, buiten de kleine Koppelpoort; het geheele huis, met het zich daarin bevindende huisraad, werkhout en gereedschappen is een prooi der vlammen geworden.

— Den 29sten September is ter reede van Hellevoetsluis aangekomen Zr. Ms. transportschip *Dordrecht*, kommandant kapitein luitenant *Coops*, laatst komende van den Helder.

— In de veiling van 2006 kisten Java-indigo en 2505 matten Java-curcuma, welke laatstleden vrijdag te Amsterdam door de Nederlandsche Handelmaatschappij gehouden is, is alles verkocht. De indigo, gesorteerd voor 185 tot 505 cents; de curcuma voor 5½ à 6 gulden.

— Den 24sten September is het hoofd van den beroemden duitschen held *Ferdinand von Schill*, hetwelk uit Leiden door den Hoogleeraar *Blume* naar die stad was overgebragt (zie ons N°. 206 onder de *Letterkundige en Wetenschappelijke nieuwstijdingen*), naast de gebeenten zijner wapenbroeders plegtiglijk ter aarde besteld.

Vorst *Leopold* en zijne gemalin zijn met hun gevolg en het te Brussel aanwezige diplomatieke korps den 30sten September in den namiddag uit Gent te Brussel aangekomen; gisteren zijn zij gevolgd geworden door de ministers, die het gastmaal hebben bijgewoond, hetwelk door de stad Gent, ter eere van Vorst *Leopold* is gegeven geworden, doch waaraan deze geen deel heeft genomen.

— Ter Antwerpsche beurs van zaturdag laatstl. waren genoteerd: Belg. 101⅞; O. Met. 104⅞; Diff. 7¼; Nap. rent. 91¾; B. Tav. 90¾; Sicil. 91¾; Rom. L. 100; dito Cert. te Antw. 98⅞; Braz. 86¼.

In de Londensche berigten tot eergisteren, wordt de boodschap van den president der Vereenigde Staten, den heer *van Buren*, medegedeeld, met welke hij op den 4den September, de buitengewone zitting van het Noord-Amerikaansch Congres geopend heeft. Bijna uitsluitend is die boodschap aan het doel gewijd, waarom de vergadering is bijeengeroepen, het raadplegen namelijk over de middelen ter herstelling van de nadeelen, welke de jongste handelscrisis aan het gemeenebest berokkend heeft. De voorzitter betreurt daarin, onder anderen, dat, terwijl er in December ll. reeds een te kort van 3,000,000 dollars was, het te kort voor het laatste halfjaar nog veel aanzienlijker is geweest. Hij schrijft zulks echter niet alleen aan het bestaande geldgebrek, maar ook aan eene te hooge raming der inkomsten, toe. De voorzitter geeft echter tevens te kennen, dat de rampen van het oogenblik geen invloed op de welvaart der natie zouden hebben, en dat hij aan de buitenlandsche schuldeischers van den Staat, de stellige verzekering kon geven, dat aan hunne vorderingen zou worden voldaan, wordende dezelve door den ijver der natie en door het belang, dat zij in haar crediet stelt, ten volle gewaarborgd. In den loop zijner aanspraak betoont de voorzitter verder zijn stelligen afkeer van de oprigting eener nationale bank, en verklaart hij, dat het beter ware, dat alles deszelfs gewonen loop ging. In het algemeen beschouwt de heer *van Buren*, als de voornaamste oorzaak van den handelscrisis, het te veel in omloop brengen van papier.

— Onder het opschrift: *Einde van het britsche legioen in Spaansche dienst*, kondigen de Londensche bladen aan, dat de opperbevelhebber van hetzelve, de generaal *O'Connell*, den 20sten September aan de officieren en manschappen verklaard heeft dat hij, alle de pogingen die hij had aangewend, om voor de behoeften van het legioen geld te erlangen, ziende mislukken, maatregelen had getroffen om de overblijfselen van dit hulpkorps naar Engeland in te schepen.

— Ter Londensche beurs van den 29sten waren genoteerd: 3 pCt. geo. 91⅞; Ned. W. S. 5 pCt. 102¾; 2½ pCt. 53; Sp. Ards. 19⅝; met coupon en 19 zonder coupon, uitgest. 6⅞; Port. 3 pCt. 25⅞; de nieuwe 39⅞; Mex. 30; Peru 79½; Braz. 87; Col. 26½; Wissel op Amst. 12, dito 3/m 14⅞.

HERZIENING DER GRONDWET

TWEEDE EN LAATSTE ARTIKEL.

Reeds was ons eerste vertoog, over de ons min noodzakelijk voorkomende herziening der grondwet, aan de drukpers toevertrouwd, toen ons nadere bedenkingen kenbaar werden, welke ons tot een nieuw onderzoek der vraag bragten, zoodat wij ons bijna angstvallig afvroegen, of dan in de waarheid de door ons bestredene leer op zulke goede grondslagen rustte, als de voorstanders dier leerbegrippen zich diets maken. Met onpartijdigheid willen wij de vraag ter toetse brengen, of, door het onveranderd laten der grondwet van 1815, in dezen tijd, de artikelen 53 en 54 dier grondwet zouden geschonden zijn of worden. Het is een teeder, maar daarom niet moeijelijk vraagstuk, dat ons ter beantwoording voorgelegd wordt; want indien wij antwoorden, dan is het uit de volkomene en heilige overtuiging, dat het voor de geheele natie van het hoogste belang is, dat zij ingelicht worde en zij, of er in de daad eene schennis der grondwet bestaat. Wij hebben in een vorig nommer betoogd, dat er door de regering geenszins ongrondwettig gehandeld werd, in het laten voortduren der grondwet van 1815; wij hebben betoogd, dat eene herziening der grondwet, voorafgaande aan eene wijziging der traktaten, welke het koningrijk der Nederlanden omschrijven, door eene vergadering, opgeroepen krachtens de verklaring der Staten-Generaal van September 1830, geheel ongrondwettig wezen zou, en wij hebben uit de handelingen der Staten-Generaal, sedert 1830, in overeenstemming met de regering moeten besluiten, dat deze van gelijk gevoelen zijn, en de voortdurende verbindende kracht der grondwet van 1815 erkennen. Het is waar, dat sedert den afval der zuidelijke gewesten des rijks, de vergadering der Staten-Generaal slechts vijf en vijftig leden tellen konde; en dat het getal van honderd en tien leden niet meer kon gevonden worden; maar daaraan is de gewelddadige afscheuring der zuidelijke gewesten schuld. De Staten-Generaal der trouwgeblevene provincien zijn opgekomen in getale, als door de wet voorgeschreven was, dat uit elke provincie zouden gezonden worden. De meerderheid der aan de wet getrouwe leden maakte dus noodzakelijk en natuurlijkerwijze, eene door de wet gevorderde meerderheid, naar de letter en de bedoeling van artikel 103, in verband met artikel 79, der grondwet. Indien men telke reize, als eene provincie afvallig werd, of weigerde om leden voor de tweede kamer te benoemen, van ongrondwettigheid moest gewagen, omdat de wetgevende kamer, door het niet opkomen der vertegenwoordigers, uit eene provincie, dan niet zoude zamengesteld zijn gelijk de wet voorschrijft, na

menlijk uit vertegenwoordigers uit alle gewesten des Rijks; indien zulks ongrondwettig wezen zou, dan moest men bij elke weigering eener provincie van gehoorzaamheid aan de wet, de grondwet gaan veranderen. Doch niet alzoo; de grondwet is gemaakt voor allen die haar als verbindende staatswet eerbiedigen, hare bedoeling bij artikel 79 is duidelijk: geene provincie is van de vertegenwoordiging uitgesloten. Die uitsluiting zou ongrondwettig zijn; de zuidelijke gewesten des Rijks hebben zich vrijwillig onttrokken aan het gebied der grondwet, zij hebben geene vertegenwoordiging meer verlangd in de Staten Generaal; zij hebben zich aan die grondwet vreemd gemaakt. Niemand zal, bij bedaard nadenken, in ernst durven volhouden, dat de Belgische provincien, het in hare magt hadden de grondwet van den staat te verscheuren: zij konden er zich aan onttrekken uit ongehoorzaamheid en door gewapenden opstand, maar die grondwet te niet doen, dat vermogten zij niet. Die grondwet bleef en moest blijven bestaan, ook bij den afval dier provincien. Dit staat met ronde woorden in de grondwet te lezen. De grondwet heeft het geval voorzien, dat op de algeheele uitgestrektheid van het grondgebied des Rijks kon inbreuk gemaakt worden, en voor dat geval, dat het grondgebied van den staat op welke wijze ook, verminderd werd, voor dat geval heeft de grondwet den koning de verpligting opgelegd, *om met al zijn vermogen die algeheele uitgestrektheid van het grondgebied te verdedigen en te bewaren*. Het zij nu die *integriteit* des koningrijks laat lijdt door afval van provincien, het zij door de veroverende wapenen van eenen buitenlandschen vijand, de koning zweert (art. 53): dat hij al zijne krachten en vermogens zal te werk stellen, om die integriteit van het grondgebied te verdedigen en te bewaren. Inkrimping van grondgebied, verlies zelfs van het halve koningrijk maakt dus de grondwet niet krachteloos; integendeel, die grondwet noopt den koning tot dure pligtsvervulling. Uit krachte der grondwet, sproten de geldleeningen, maar tevens onze krijgslanzieren in den tiendaagschen veldtogt en voor Antwerpen vergaderd; was die togt soms ook ongrondwettig? sproot deze niet voort uit de verpligting bij het tweede lid van den eed den koning opgelegd? Doch diezelfde artikelen 53 en 54 der grondwet legden den koning der Nederlanden en de Staten-Generaal de verpligting op, om, onder het verband van den eed, nooit te gedoogen dat van de grondwet bij geene gelegenheid en onder geen voorwendsel hoegenaamd, afgeweken wordt, en zij zweren, dat zij de grondwet handhaven zullen en evenmin daarvan zelven niet zullen afwijken, onder geen voorwendsel hoegenaamd en bij geene gelegenheid, welke ook. Nu vragen wij, is het waarheid, hebben de Regering en de Staten-Generaal dien eed geschonden? Wij antwoorden met de hand op het hart: neen, zij hebben die grondwet niet geschonden, zij hebben in tegendeel, naar luid van den inhoud van dien eed, de grondwet gehandhaafd. Wij hebben vroeger, en heden op nieuw, aangetoond, dat de grondwet, blijvende bestaan ook bij inkrimping van het grondgebied, de aan de staatswet getrouwe Staten-Generaal, zoodra zij volgens het voorschrift dier wet gekozen waren, de eenig wettige vergadering des lands uitmaakten, en dat de wettige meerderheid, die was welke voortvloeide uit het getal dier leden, welke naar eisch der grondwet door de provincien ter algemeene vergadering gezonden waren. Zoolang Belgie door traktaten van de Noordelijke Nederlandsche gewesten afgescheiden is, blijft het door traktaten omschreven Rijk der Nederlanden wettiglijk bestaan, en zoolang er geene scheiding is geregeld, of overeengekomen, is de Regering verpligt de staatswet van 1815 ten uitvoer te leggen. Dat een troonsopvolger of latere kamer van vertegenwoordigers geene bevoegdheid hebben zou, om het sedert 1830 gearresteerde bij den Koning en de Staten Generaal als ongrondwettig te vernietigen, houden wij daarom boven betoog verheven, omdat de grondwet aan den lateren Koning geen meer regt overdraagt, dan zijn voorganger gehad heeft. Een Koning of eene staatsvergadering, die hetgeen ten overstaan der wettige magten des lands is vastgesteld, zou willen omverwerpen, op grond eener valsche bewering van schennis der grondwet, zou niet veel verschillen van het hoofd eener revolutie of van eene conventie van radicalen. Wij gelooven daaraan in Nederland niet; het gebied der mogelijkheden is voorzeker zeer uitgestrekt, maar wij hechten te veel aan het gezond oordeel en aan de bedaarde overleggende denkwijze onzer Natie, om zulke buitensporigheid te willen of te kunnen onderstellen. De tijd is voorbij, waarin men wakkere voorstanders vond van het door de liberalen opgevijzeld maar reeds in discrediet gebragte stelsel. [illegible]

FEIL-VERBETERING.

In het artikel: *Herziening der Grondwet*, voorkomende in No. 226, tweede kolom, regel 12 v. b., is een regel weggevallen, zoodat de zinsnede *dus* moet gelezen worden:

»Indien dat ongrondwettig is, dan gedoogt het geene tegenspraak, dat het veel meer ongrondwettig zoude gehandeld zijn, indien krachtens eene wet, door het geheele koningrijk gestemd, slechts de helft van dat koningrijk wordt opgeroepen, om de gevorderde herzieningen in de grondwet aan te duiden, en daarover te stemmen.»

*** Heden, den 30. September 1837, beviel te *Breda* voorspoedig van eene *DOCHTER*, F. DE BLIJ, Echtgenoot van den Kapitein-Adjudant

G. C. E. VAN DAALEN.

*** De Ondergeteekende, AGENT van den Algemeenen Rijks-Kassier, brengt bij deze ter kennisse van alle Belanghebbenden, dat zijn KANTOOR op *Maandag*, den 9. October eerstkomende, zal verplaatst worden in de Nieuwe-Huizen, Wijk B., Numero 402.

Breda, den 27. September 1837.

J. VAN TETS.

*** Binnen de Stad *Geertruidenberg*, Provincie *Noord-Braband*, is, door vertrek naar elders, komen te vaceren, de betrekking van STADS MEDICINÆ DOCTER, CHIRURGIJN en VERLOSKUNDIGE, tegen eene vaste Jaarwedde van *f* 225,—; die genegen mogten wezen en geregtigd tot het uitoefenen van gemelde vakken, vervoegen zich ten spoedigste in Persoon of met *gefrankeerde* Brieven, vergezeld van de noodige bewijsstukken, bij den Heer VERKOUTEREN, Burgemeester aldaar.

Geertruidenberg, 18. September 1837.

Op last van het Plaatselijk Bestuur,
BLANCKERS PASQUÉ.
Secretaris.

Te Breda, bij BROESE en COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.